

Josep Maria Razquin i Jener

A l'horitzó de la Segarra, terra endins del Principat, límit geogràfic fins on encara hi arriba l'alè de la Mediterrània, serralades de secà que albiren més a ponent les fèrtils comarques, «terres beneïtes poblades de lleialtat», aquest horitzó, té com a estel la noble ciutat de Cervera, murada, eclesial, universitària i curulla d'història.

En aquelles terres, entre serrats i clotades d'un país aspre i pedregós, matolls i oliveres daurades, ametllers de flor blanca i olorosa, de tant en tant, apareixen rierols físicament minsos i solitaris que verdejen i vivifiquen terres i paisatges, allí també hi neixen de tant en tant, personatges que enriqueixen totes les terres del Principat, adornen les nostres arts, honoren les acadèmies, omplen de sabiesa i de prudència les organitzacions culturals i cíviques, i deixen uns estels dignes de ser recordats per tots.

Per un d'ells, en Josep Maria Razquin, avui aquesta necrològica, segurament massa emotiva, en la que vull que la persona, estigui present en aquesta noble Sala i en aquest solemne acte de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi de la que ell n'era membre corresponent.

Queda clar a tots que no vull pas fer un repàs dels mèrits científics que l'amic Razquin tenia. Tampoc vull preuar quins foren els seus treballs d'investigació històrica i arqueològica. Ni les seves recerques del dret català. Tampoc

les que realitzà sobre les terres i els pobles de la Catalunya endins, ni les publicacions sobre la Universitat de Cervera, els castells i cases pairals de la Segarra, els homes i els costums i tampoc vull numerar els premis i distincions que va rebre durant els anys de la seva vida.

Ara vull fer un record, de l'amic, que és a qui hem perdut, per damunt de mèrits acadèmics i publicacions. Vull recordar com des d'una família tradicional, nascut al carrer major i més llarg de Cervera, al ben mig d'aquelles cases que avui encara continuen essent camí per anar a tot arreu, fites de noms de sempre, casals silenciosos, llocs de treball, façanes i portalades històriques, carrerons i frescals, llocs de vetllades entre amics i veïns, allí la família d'en Josep Maria, tingué i té encara, les arrels entre gent il·lusionada i treballadora, aimant del país, llar a on va créixer i es formà com a home i professional del dret, de la història, de les arts i de l'ensenyament.

Des d'aquella atalaia se li facilità mirar lluny i aprop, copsar els problemes del seu poble, dedicar esforços i somnis a portar endavant projectes per a millorar els sistemes educatius, fonamentar i donar impuls als centres culturals de les comarques de Lleida, enriquir els pobles amb les primeres biblioteques i centres d'estudis locals, lligar la Universitat de Barcelona amb Cervera, explicar història moderna a la secció lleidatana de la Universitat de Barcelona, ampliar i dotar el museu local «Duran i Sanpere», l'arxiu regional de la vella Universitat, el Monestir de Vallbona de les Monjes, treballar amb eficàcia des de la Presidència de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, des de la Diputació de Lleida i des d'altres llocs de significació política que li permeteren conèixer de primera mà i a peu de camí, tots els indrets de les nostres terres i deixar a tot arreu, l'empremta d'una feina feta a plena dedicació, sense cridòries i esperant que les llavors donin amb el temps els fruits esperats per a nodrir el dinamisme creixent dels pobles i els indispensables moviments culturals.

L'amic Razquin, deixà a la seva mort, amics arreu del país. La seva tasca actual, una vegada jubilat de la subdirecció de la Biblioteca de Catalunya, era equilibrada i ben agradable. Sense les presses ni el neguit de les hores marcades, dedicava el seu temps ultimant el recull de notes biogràfiques dels personatges, mestres i amics, que durant tants anys han donat a Cervera i aquelles contrades el seu temperament característic, continuava l'estudi de la famosa universitat felipista, reunint publicacions, tesis doctorals, escrits i opinions, per a completar la seva ja meritòria aportació a la important tasca educativa i formadora d'aquell menyspreuat centre, posant de relleu, la munió d'humanistes que sortint d'aquelles aules, foren l'ànima i el motor de la Renaixença Catalana. Augmentava el gran arxiu de fitxes que sobre «campanes» tenia de tots els indrets d'Europa i Amèrica, tant d'edificis civils com d'esglésies. Oferia xerrades i conferències versades en arxivística, dret mercantil, història catalana, i naturalment sobre Cervera i la Segarra. Viatjava per a reunir-se i conversar amb els amics, i sempre tenia per als molts consultants una orientació professional, i una rialla de bonhomia.

Gens arrogant, tenia dos vanitats fàcilment delectables. Una era la majestàtica barba de característiques personals. L'altra vanitat era la de presumir

amb goig d'haver participat activament, amb entusiasme i evident èxit al renaixement de l'Estudi General de Lleida, entitat universitària, que fou primera i única des de l'any 1300, a les terres de la Corona d'Aragó i Catalunya, i que amb l'ajut d'altres lleidatans varen resucitar i recuperar. Primer com a Secció delegada de la Universitat de Barcelona i ara, ja definitivament, com a Universitat de Lleida, centre d'empenta, pervindre i prestigi remarcables, que a l'actual curs reuneix a les seves aules, tant de ciències com d'humanitats, més de 10.000 alumnes d'arreu d'Espanya.

En aquest últim any, encetà un altre període de la seva vida, preparant feina i projectant el temps a venir. Desempolsà temes i planejà treballs, preparà tasques per omplir satisfactòriament tots els dies amb la munió de coses que havia reservat per aquestes noves circumstàncies.

Sobtadament, a l'autopista de Lleida a Saragossa, es trencaren esperances i s'acabaren els dies (24 de març de 1995). Allí, sense dramàtiques hores de dolor, quedaren en el cotxe uns llibres de cultura oriental, acabats de portar per mans amigues amb qui havia passat les últimes hores.

En Josep Maria Razquin tingué la clarividència d'acceptar que cada cosa té el seu temps, que obres que comencen uns homes, les acaben d'altres, que els fruits es sembren i es recullen a temporades, que la joia de la vida són la família, els amics, els llibres, els records, la pau de la natura, els llargs silencis a la fresca de la tarda, i la mirada constant al més alt de l'univers, lluny, molt lluny, per damunt de les estrelles.

F. BONEU I COMPANYYS